

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 mars 2004

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

**proposition de révision de l'article 56
de la Constitution**

(déposée par Mmes Nahima Lanjri et
Liesbeth Van Der Auwera)

RÉSUMÉ

Outre sa tâche législative, le parlement a également pour mission de contrôler le pouvoir exécutif. S'ils disposent à cet effet d'instruments propres, les parlementaires doivent toutefois suivre la même procédure fastidieuse que les citoyens ordinaires en ce qui concerne le droit de consultation des documents administratifs. Les auteurs estiment que cette situation empêche les parlementaires d'exercer convenablement leur mission de contrôle. Ils proposent dès lors d'élaborer une procédure spécifique qui simplifierait le droit de consultation des parlementaires.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 maart 2004

HERZIENING VAN DE GRONDWET

**voorstel tot herziening van artikel 56
van de Grondwet**

(ingedien door de dames Nahima Lanjri en
Liesbeth Van Der Auwera)

SAMENVATTING

Het parlement heeft naast zijn wetgevende taak ook de opdracht controle uit te oefenen op de uitvoerende macht. Daartoe hebben de parlementsleden eigen instrumenten ter beschikking, maar voor het inzagerecht in bestuursdocumenten zijn zij aangewezen op dezelfde omslachtige procedure als gewone burgers. Dit vormt volgens de indieners een belemmering om de parlementaire controle naar behoren uit te oefenen. Zij stellen daarom voor om via een specifieke regeling het inzagerecht voor parlementsleden te vereenvoudigen.

<i>cdH</i>	:	Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	:	Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	:	Front National
<i>MR</i>	:	Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	:	Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	:	Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	:	Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	:	Vlaams Blok
<i>VLD</i>	:	Vlaamse Liberalen en Democraten

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>
<i>DOC 51 0000/000</i> :	<i>Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i> :	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i> :	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i> :	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i> :	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i>
	<i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i> :	<i>Plenum</i>
<i>COM</i> :	<i>Commissievergadering</i>

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Outre sa tâche législative, le parlement a également pour mission de contrôler convenablement le pouvoir exécutif. À cet effet, le parlementaire peut tout d'abord poser des questions aux membres du gouvernement et interpeller ceux-ci. L'enquête parlementaire visée à l'article 56 de la Constitution constitue également pour les chambres législatives un instrument de contrôle du pouvoir exécutif.

De plus, tout parlementaire peut également invoquer le droit que confère à chacun l'article 32 de la Constitution de consulter chaque document administratif et de s'en faire remettre copie. Les intéressés peuvent, à cette fin, invoquer la loi du 11 avril 1994 relative à la publicité de l'administration qui prévoit aussi certaines limitations. Pour le bon fonctionnement du contrôle parlementaire, la procédure prévue par la loi du 11 avril 1994 est toutefois trop complexe. Puisqu'il s'agit là de la seule possibilité dont disposent les parlementaires pour consulter les documents administratifs, cette situation entrave l'exécution pratique et efficace de leur mission de contrôle du pouvoir exécutif.

Dans l'avis qu'il a rendu au sujet de la proposition de loi relative à l'exercice du mandat parlementaire et à l'obligation de communication du gouvernement déposée par M. Geert Bourgeois et Mme Frieda Brepoels (DOC 50 711/001), le Conseil d'État a clairement indiqué que le droit de consultation des parlementaires devait être réglé par la Constitution.

«Conformément à l'article 33 de la Constitution, c'est à celle-ci qu'il appartient de fixer les règles essentielles régissant les rapports entre les Chambres et le pouvoir exécutif fédéral. Il lui revient de poser le principe du droit des parlementaires de consulter tous les documents administratifs d'une autorité administrative fédérale et de visiter tous les services des autorités administratives fédérales, les modalités d'exercice de ce droit pouvant être précisées par la loi et par les règlements des Chambres.».¹

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het parlement heeft naast haar wetgevende taak ook de opdracht een degelijke controle uit te oefenen op de uitvoerende macht. In de eerste plaats kan het parlementslid hiervoor een beroep doen op de mogelijkheid tot het stellen van parlementaire vragen en interpellations. Ook het parlementair onderzoek bedoeld in artikel 56 van de Grondwet, is een instrument in de controle door de wetgevende kamers op de uitvoerende macht.

Verder kan elk parlementslid ook een beroep doen op het grondwettelijk recht van elke burger om elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van krijgen, zoals vervat in artikel 32 G.W. Zij kunnen hiervoor een beroep doen op de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur, die tevens ook een aantal beperkingen oplegt. Voor een goed functioneren van de parlementaire controle is de procedure van de wet van 1 april 1994 echter te omslachtig. Aangezien dit de enige mogelijkheid is voor het parlementslid om de bestuursdocumenten te raadplegen, doet dit afbreuk aan de praktische en efficiënte uitvoering van de taak als parlementslid om de uitvoerende macht te controleren.

De Raad van State stelt uitdrukkelijk in zijn advies bij het wetsvoorstel betreffende de uitoefening van het parlementair mandaat en de mededelingsplicht van de regering ingediend door de heer Geert Bourgeois en mevrouw Frieda Brepoels (DOC 50 711/001), dat het inzagerecht van de parlementsleden in de Grondwet moet worden geregeld.

«Overeenkomstig artikel 33 van de Grondwet moeten de basisregels inzake de betrekkingen tussen de Kamers en de federale uitvoerende macht in de Grondwet worden vastgelegd. Het beginsel dat parlementleden over het recht beschikken alle bestuursdocumenten van een federale overheidsinstantie in te zien en alle diensten van federale overheidsinstanties te bezoeken, moet in de Grondwet worden vastgelegd; de nadere regels omtrent de uitoefening van dat recht kunnen dan bij wet en bij de reglementen van de Kamers worden vastgelegd.».¹

¹ Avis du Conseil d'État sur la proposition de loi relative à l'exercice du mandat parlementaire et à l'obligation de communication du gouvernement, Doc. Parl. Chambre 50 711/001 (1999-2000).

¹ Advies van de Raad van State bij het wetsvoorstel betreffende de uitoefening van het parlementair mandaat en de mededelingsplicht van de regering. Gedr. St. Kamer 50 711/002 (1999-2000).

Le Conseil d'État souligne, dans le même avis, que, lors de l'élaboration de l'article 32 de la Constitution, le Constituant a voulu consacrer un droit fondamental pour tous les citoyens et non modifier l'équilibre constitutionnel entre les pouvoirs. La proposition de révision de la Constitution à l'examen n'a pas non plus pour objet de modifier les relations entre les pouvoirs, mais de permettre aux parlementaires de remplir effectivement leur mission de contrôle. Le parlementaire n'intervient en effet pas auprès de l'administration, il prend seulement connaissance des documents et procède à des constatations sur le fonctionnement des instances publiques.

Il convient par ailleurs de noter que le Constituant établit parfois des règles particulières, pour les parlementaires ou les ministres, dans la jouissance des droits et libertés fondamentales. Ainsi, si tous les citoyens ont droit à la liberté d'expression (article 19 de la Constitution), l'article 58 dispose qu'aucun membre de l'une ou l'autre Chambre ne peut être poursuivi ou recherché à l'occasion des opinions et votes émis par lui dans l'exercice de ses fonctions.

La règle particulière appliquée aux parlementaires dans l'exercice de leur mission de contrôle du droit constitutionnel prévu à l'article 32 de la Constitution justifie une révision de l'article 56 de la Constitution dans le sens que nous proposons.

L'article 56 a été déclaré soumis à révision (*M.B.*, 10 avril 2003).

De Raad merkt in ditzelfde advies ook op dat het bij het tot stand komen van artikel 32 G.W. het de wens van de Grondwetgever was enkel een fundamenteel recht voor alle burgers vast te stellen, en dus niet de bedoeling had het grondwettelijk evenwicht tussen de machten te wijzigen. Het voorliggend voorstel tot herziening van de Grondwet heeft evenmin de bedoeling de relaties tussen de machten te wijzigen, doch wel aan de parlementsleden de mogelijkheid te bieden om effectief hun toezichtsrol te kunnen spelen. Het parlementslid intervenieert immers niet bij de administratie doch neemt enkel inzage in de documenten en doet vaststellingen over het functioneren van de overheidsinstanties.

Daarnaast dient opgemerkt dat de Grondwetgever soms wel bijzondere regels vaststelt voor parlementsleden of ministers bij de uitoefening van de fundamentele rechten en vrijheden. Terwijl voor alle burgers het recht geldt hun vrije mening te uiten (art. 19 G.W.), kunnen de leden van beide Kamers zich beroepen op het artikel 58 G.W. dat bepaalt dat geen lid van een van beide Kamers kan vervolgd worden of aan enig onderzoek worden onderworpen naar aanleiding van een mening of een stem, in de uitoefening van zijn functie uitgebracht.

Een bijzondere regeling voor de parlementsleden in de uitoefening van hun controletaak op het grondwettelijk recht zoals bepaald in artikel 32 G.W. verantwoordt een herziening van het artikel 56 van de Grondwet zoals hier voorgesteld.

Het artikel 56 werd voor herziening vatbaar verklaard (*B.S.*, 10 april 2003).

Nahima LANJRI (CD&V)
Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)

PROPOSITION

L'article 56 de la Constitution est complété par un alinéa 2, libellé comme suit :

«Chaque membre a le droit de consulter tous les documents administratifs d'une autorité administrative fédérale et de s'en faire remettre copie, sauf dans les cas et conditions fixés par la loi, le décret ou la règle visée à l'article 134.».

5 février 2004

VOORSTEL

Artikel 56 van de Grondwet wordt aangevuld met een tweede lid luidend als volgt:

«Ieder lid heeft het recht alle bestuursdocumenten van een federale administratieve overheid te raadplegen en een afschrift van het document te ontvangen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134.».

5 februari 2004

Nahima LANJRI (CD&V)
Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)

TEXTE DE BASE

17 février 1994

La Constitution coordonnée

Art. 56

Chaque Chambre a le droit d'enquête.

TEXTE DE BASE ADAPTE A LA PROPOSITION

17 février 1994

La Constitution coordonnée

Art. 56

Chaque Chambre a le droit d'enquête.

Chaque membre a le droit de consulter tous les documents administratifs d'une autorité administrative fédérale et de s'en faire remettre copie, sauf dans les cas et conditions fixés par la loi, le décret ou la règle visée à l'article 134.¹

¹ Art. unique: ajout.

BASISTEKST

17 februari 1994

De gecoördineerde Grondwet

Art. 56

Elke Kamer heeft het recht van onderzoek.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

17 februari 1994

De gecoördineerde Grondwet

Art. 56

Elke Kamer heeft het recht van onderzoek.

Ieder lid heeft het recht alle bestuursdocumenten van een federale administratieve overheid te raadplegen en een afschrift van het document te ontvangen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134.¹

¹ Enig artikel: aanvulling.